

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/200128,TEKST-AUDIO-80-rocznica-nieudanego-ataku-Ukraińskiej-Powstanczej-Armii-na-Bitków.html>
03.05.2024, 00:48

[TEKST + AUDIO] 80. rocznica nieudanego ataku Ukraińskiej Powstańczej Armii na Bitków

Data publikacji 12.04.2024

14 kwietnia 1944 r. uzbrojeni polscy mieszkańcy wsi Bitków, po kilkugodzinnej walce, odparli atak Ukraińskiej Powstańczej Armii. Obronili swoją wieś przed zniszczeniem a siebie i swoich bliskich przed zamordowaniem.

Bitków w czasie II wojny światowej

W okresie międzywojennym Bitków znajdował się w województwie stanisławowskim. Mieszkający tam Polacy pracowali w tamtejszej kopalni ropy naftowej Towarzystwa Naftowego Segil. **Od września 1939 do czerwca 1941 r. miejscowość leżała na terenach znajdujących się pod okupacją sowiecką, a do końca czerwca 1944 r. pod niemiecką.** W czasie okupacji niemieckiej uzbrojona ochrona kopalni zapewniała mieszkańcom bezpieczeństwo, a część pracowników kopalni miała dzięki temu dostęp do broni.

kopalnia-Bitków, k.-Stanisławowa -widokówka

Heroiczna obrona wsi

Sytuacja polskiej ludności na tych terenach zmieniła się na początku kwietnia 1944 r. gdy, wobec postępów ofensywy sowieckiej, Niemcy opuścili Bitków. UPA postanowiła wykorzystać ten moment do ataku na Polaków. **14 kwietnia 1944 r. ponad 80 upowców okrążyło miejscowość i przystąpiło do ataku.** Wcześniej zadbano o odcięcie miejscowości od pomocy - wysadzono mosty i odcięto łączność telefoniczną.

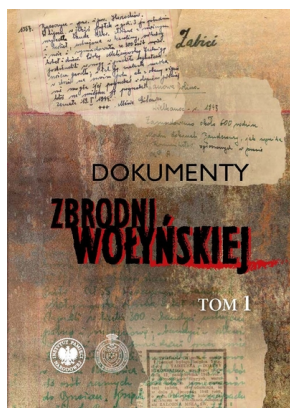
Polacy stawili skuteczny opór i po kilku godzinach wymiany ognia oddział UPA musiał się wycofać. Nie zdołali złamać oporu obrońców, ponadto w okolicach Bitkowa pojawił się oddział Armii Czerwonej, który otworzył ogień do Ukraińców. Według relacji świadków podczas obrony Bitkowa zginął jeden Polak. Natomiast UPA w swoim raporcie

podało liczbę 100 zabitych Polaków oraz 40 żołnierzy sowieckich, a straty UPA miały wynieść 2 zabitych i 2 rannych.

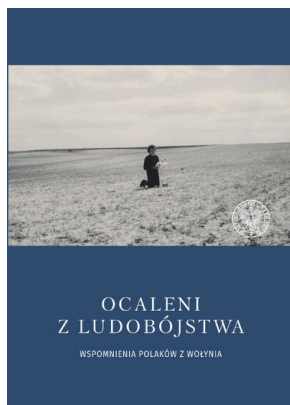
Obrona Bitkowa jest jednym z niewielu przykładów sytuacji, kiedy to Polacy na Wołyniu skutecznie odparli atak UPA dzięki posiadanej broni palnej. Nie uchroniło to miejscowości od ataków podejmowanych przez UPA w późniejszym czasie. W ich wyniku kilkunastu mieszkańców wsi zginęło.

***

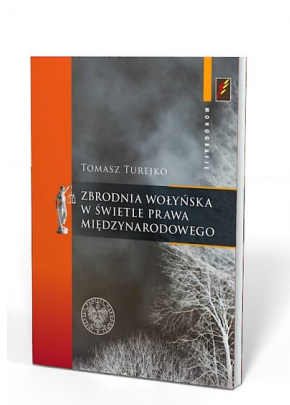
W 2023 r. IPN wydał książkę pt. „Dokumenty zbrodni wołyńskiej tom 1”. Dokumenty zbrodni wołyńskiej, stanowiące przedmiot edycji źródłowej, pochodzą ze zbioru przechowanego przez Urszulę Szumską. Ma on szczególną wartość, ponieważ został wytworzony przez działaczy Komitetu Ziemi Wschodnich bezpośrednio po fali mordów na Wołyniu. Ma on formę zeznań, które w większości zostały uwiarygodnione własnoręcznym podpisem naocznego świadka lub adnotacją o źródle informacji. Dokumenty te można zaliczyć do najważniejszych ze wszystkich znanych dotąd pisemnych dowodów zbrodni wołyńskiej. Dzięki nim będziemy mogli dokładniej niż dotychczas oszacować skalę ludobójstwa, którego dopuścili się ukraińscy nacjonałiści na Polakach mieszkających na Wołyniu, oraz przywrócić pamięć o ofiarach – często z imienia i nazwiska – kolejnym pokoleniom. [Książka jest dostępna w naszych księgarniach stacjonarnych i on-line.](#)

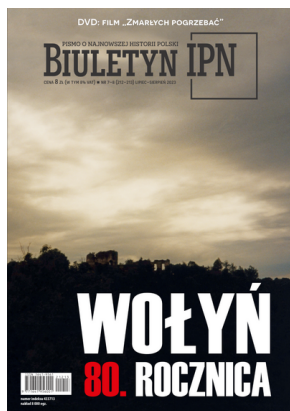
W 2023 r. IPN wydał książkę pt. „Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia”, wprowadzenie, wybór i opracowanie Joanna Karbarz-Wilińska i Bartosz Januszewski. Jest to zbiór relacji świadków dokumentuje wołyńskie ludobójstwo dokonane osiemdziesiąt lat temu przez ukraińskich nacjonalistów na południowo-wschodnich terenach II RP. Celem publikacji jest przywrócenie pamięci o ofiarach: dzieciach, kobietach, mężczyznach, ludziach sędziwego wieku, zamordowanych tylko dlatego, że byli Polakami lub – jak w przypadku Sprawiedliwych Ukraińców – że nie godzili się na zło i zbrodnię. [Tę pozycję również można zakupić w naszych księgarniach.](#)

W 2023 r. IPN wydał książkę pt. „Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego”, autor Tomasz Turlejko. Czy zbrodnia wołyńska była zbrodnią ludobójstwa w świetle prawa międzynarodowego publicznego? Dyskusja na ten temat toczy się od wielu lat, a opinie historyków, socjologów i prawników są podzielone. Niniejsza praca stanowi pierwszą próbę oceny wydarzeń na Wołyniu z lat 1943–1944 z perspektywy definicji obowiązujących we współczesnym międzynarodowym prawie karnym. Książka nagrodzona w XII edycji konkursu im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszy Debiut Historyczny Roku w zakresie historii najnowszej. [Osoby zainteresowane mogą ją zakupić stacjonarnie lub poprzez internet.](#)

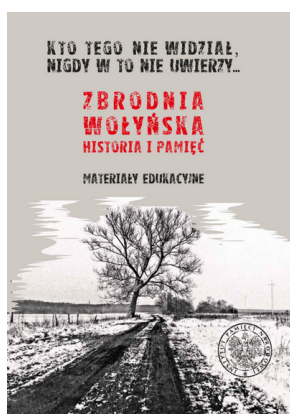

W 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej Instytut Pamięci Narodowej wydał nr 7-8/2023 Biuletynu IPN, który w całości jest poświęcony tym tragicznym wydarzeniom. W numerze na uwagę zasługują też: artykuł o tym, jak Polacy i Ukraińcy ocalili żydowskiego sąsiada na Wołyniu oraz tekst ukazujący dysydenta, wybitnego poetę ukraińskiego Wasyla Stusa. Dodatkowo do „Biuletynu IPN” jest płyta DVD z filmem Zmarłych pogrzebać w reżyserii Katarzyny Underwood. [Publikacja jest dostępna w naszych księgarniach stacjonarnych i online.](#)

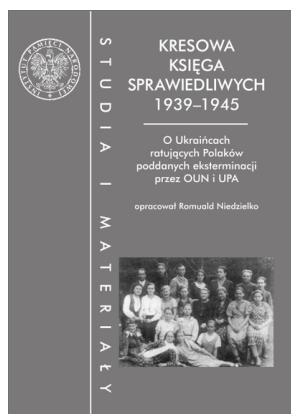
W 2013 IPN wydał bezpłatne materiały edukacyjne dotyczące zbrodni wołyńskiej pt. „Kto tego nie widział, nigdy w to nie uwierzy...”. Zbrodnia Wołyńska – historia i pamięć. Tom, który jest pracą zbiorową napisaną pod kierunkiem Olgi Tumińskiej, Instytut Pamięci Narodowej adresuje do nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Zawiera on wstęp historyczny o stosunkach polsko-ukraińskich w latach 1918–1945, scenariusze zajęć o „akcji antypolskiej” OUN-UPA, o ludobójstwie na Kresach Południowo-Wschodnich w relacjach świadków, o „sprawiedliwych” Ukraińcach ratujących Polaków oraz porównaniu zbrodni ludobójstwa w Kambodży, Rwandzie i na Wołyniu oraz Holokaustu. Książkę uzupełnia blok materiałów pomocniczych: fragmenty relacji świadków (nagranych w całości na dołączonej do tomu płycie), dokumenty polskiego podziemia, opis stanu śledztwa dotyczącego Zbrodni Wołyńskiej i fragmenty debaty „Wołyń 1943: jak o tym uczyć”, a także zdjęcia archiwalne oraz mapy. [Materiały są dostępne za darmo na naszej stronie internetowej.](#)

W 2007 r. IPN wydał bezpłatną publikację „Kresowa księga sprawiedliwych 1939–1945”, opracował Romuald Niedzielko. Książka jest rejestrem aktów pomocy humanitarnej, jakiej ze strony niektórych Ukraińców doznała polska ludność Kresów Wschodnich poddana eksterminacji przez ukraińskich nacjonalistów w latach czterdziestych XX wieku. Ramy chronologiczne stanowią lata 1939–1945, czyli okres od klęski wrześniowej i okupacji sowieckiej po przymusową expatriację ludności polskiej na Ziemię Zachodnie i do Polski

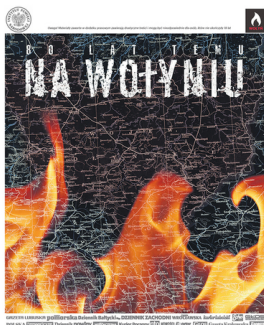
centralnej. Publikacja [jest dostępna w 9 wersjach językowych na naszej stronie](#) za darmo.

W 2008 r. IPN wydał bezpłatną publikację „Zbrodnie przeszłości. Opracowania i materiały prokuratorów IPN, t. 2: Ludobójstwo”, autorstwa Radosława Ignatiewa i Antoniego Kury. Tom zawiera m.in.: biogram twórcy pojęcia „ludobójstwo”, Rafała Lemkina; postulat wprowadzenia terminu „ludobójstwo” do polskiego kodeksu karnego oraz zastosowania kategorii *genocidium atrox* (ludobójstwa szczególnie okrutnego) wobec zbrodni popełnionych przez nacjonalistów ukraińskich na polskiej ludności Kresów Wschodnich. [Publikację można pobrać z naszej strony internetowej.](#)

Instytut Pamięci Narodowej w 2023 r. przygotował specjalny dodatek prasowy do tytułów Polska Press („Gazeta Współczesna”, „Gazeta Pomorska”, „Dziennik Bałtycki”, „Echo Dnia”, „Dziennik Zachodni”, „Głos Dziennik Pomorza”, „Tygodnik Ostrołęcki”, „Dziennik Łódzki”, „Kurier Lubelski”, „Nowa Trybuna Opolska”, „Głos Wielkopolski”, „Nowiny”, „Polska Metropolia Warszawska”, „Gazeta Wrocławska”, „Gazeta Lubuska”, „Gazeta Krakowska”), w którym opisuje Zbrodnię Wołyńską. [Treść dodatku można pobrać za darmo z naszej strony internetowej.](#)

Instytut Pamięci Narodowej przygotował portal tematyczny dotyczący zbrodni wołyńskiej. Portal zbrodniawolynska.pl został przygotowany w trzech wersjach językowych: polskiej, [ukraińskiej](#) i [angielskiej](#). Zawiera podstawowe informacje na temat zbrodni wołyńskiej, bazę ofiar zbrodni wołyńskiej, kalendarium, relacje świadków, informacje o śledztwach prowadzonych przez prokuratorów IPN-KŚZpNP, materiał zdjęciowy oraz czytelną, w której można znaleźć publikacje na temat zbrodni.

Zachęcamy również do zapoznania się z materiałami dotyczącymi zbrodni wołyńskiej, które się znajdują w portalu przystanekhistoria.pl, IPNtv i na innych stronach IPN:

- Filip Musiał, [Rzeź Wołyńska – ludobójstwo zapomniane?](#)
- Kinga Hałacińska, [Głos dzieci Wołynia](#)
- Romuald Niedzielko, [Sprawiedliwi Ukraińcy. Na ratunek polskim sąsiadom skazanym na zagładę przez OUN-UPA](#)
- Leon Popek, [Pamięć o Wołyniu i Małopolsce Wschodniej](#)
- [Dyskusja „Zbrodnia Wołyńska z perspektywy 80 lat”](#)
- [„Wołyń 1943: świadectwa Niezwycięzonych” – Cykl sześciu krótkich filmów z relacjami świadków historii](#)
- Leon Popek, [Zagłada Ostrówek i Woli Ostrowieckiej](#)
- [Cykl dyskusyjny „Kresy”: Polska samoobrona na Wołyniu](#)
- IPNtv: [Wołyń'43. Pamięć i niepamięć](#)
- IPNtv: [Wiersz Zdzisława Bernackiego „Wołyń” – projekt edukacyjny IPN „Wołyń 1943. Pamiętamy”](#)
- IPNtv: [Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia](#) [dyskusja o książce]
- IPNtv: [Stosunki polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej](#) [panel dyskusyjny]

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[14 kwietnia 1944 - Atak UPA na Bitków odparty przez Polaków - dr T. Bereza \(OBBH Rzeszów\) \(mp3, 4.43 MB\) 12.04.2024 13:00](#)

[14 kwietnia 1944 - Atak UPA na Bitków odparty przez Polaków - dr T. Bereza \(OBBH Rzeszów\) \(wav, 32.49 MB\) 12.04.2024 13:00](#)